

Tramlijn L - Brussel-Leerbeek

Al 50 jaar spoorloos, maar niet vergeten

Edward Kuijper

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

Tramlijn L - Brussel-Leerbeek

Al 50 jaar spoorloos, maar niet vergeten

De laatste jaren van deze buurttramlijn,
gezien door de cameralens van

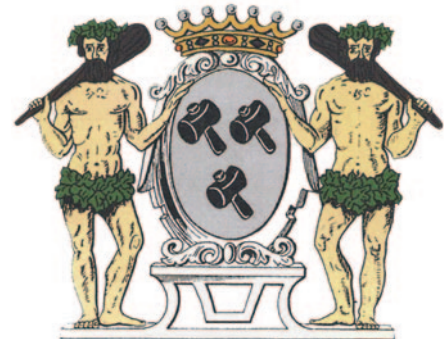
Edward Kuijper

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

Tramlijn L - Brussel-Leerbeek
Al 50 jaar spoorloos, maar niet vergeten
© Edward Kuijper
Uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik 2023
Druk: ABC
D/2023/4794/1

HEEMKUNDIGE KRING
VAN GOOIK

GEMEENTE GOOIK

CIP

Titel: Tramlijn L - Brussel-Leerbeek

Auteur: Edward Kuijper

Vormgeving: Johnny Van Bavegem

Correctie teksten en administratie: Jean-Paul De Loecker

Uitgever: Heemkundige Kring van Gooik VZW

228 blz., 21 x 21 cm, 1ste druk

Foto kaft: Een tramstel (motorwagen S10024 en bijwagens 19372 en 19292) op weg naar Brussel kruist de Edingsesteenweg bij de wisselplaats Gooik Statie. 25 augustus 1972.

In de reeks: Bijdragen tot de Gooikse Geschiedenis - deel 53

ISBN: 9789464597431 - NUR 693 - SISO 987.4

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of betrokken auteur.

De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud en illustratie van zijn bijdrage, tenzij anders vermeld.

WOORD VOORAF

Vanaf mijn eerste kennismaking met buurttramlijn L, in april 1969, tot en met de afschaffing op 1 september 1972 maakte ik honderden foto's van de lijn. In een viertal artikelen in 'Gooik' heb ik de afgelopen jaren wat herinneringen aan mijn fototochten (vaak voettochten) langs de lijn verwoord. Bij die artikelen kon - begrijpelijk - slechts een kleine selectie van mijn foto's geplaatst worden.

Met plezier heb ik daarom gehoor gegeven aan het verzoek van Jean-Paul De Loecker, voorzitter van de Heemkundige Kring van Gooik, om een aantal van de andere foto's te bundelen in een apart fotoboek. In dit boek zijn ook de artikelen met hun oorspronkelijke foto's opgenomen. In die artikelen is ook wat meer te lezen over mijn bezoeken aan de lijn.

Belangstelling voor trams had ik al als kind in Den Haag, een echte tramstad. Toen ik in 1955 een prentbriefkaart kreeg met daarop een tram langs de Belgische kust, was ik direct gegrepen: dit was een soort trams waar ik meer van wilde weten en zien. Pas in 1966 was het zover: ik maakte mijn eerste foto's van de buurtspoortrams in Antwerpen, Bergen en langs de Kust. Daarna ontdekte ik de buurtspoorlijnen rond Brussel: de lijnen naar Londerzeel, Ninove, Asse en, in april 1969, naar Leerbeek.

De foto's in het eerste deel van dit boek zijn geografisch, niet chronologisch ingedeeld: de lijn wordt gevolgd van het Rouppeplein in Brussel tot aan de stelplaats Leerbeek, met foto's die in verschillende seizoenen en weersomstandigheden gemaakt zijn. Daarom komt u soms sneeuw naast zomerweer tegen. Dit eerste deel is veruit het grootste.

Het tweede deel bevat foto's die gemaakt zijn in en vanuit de tram.

In het derde deel komen foto's aan bod die op de laatste dag en tijdens de afscheidsrit gemaakt zijn. Als toegift volgen in het vierde deel nog wat foto's van tastbare 'tramsouvenirs'.

Het boek wordt besloten met de artikelen die ook in 'Gooik' verschenen zijn.

Een aantal van de zwart-witfoto's in dit boek is al (soms zonder naamsvermelding) verschenen in andere publicaties over de lijn, maar het overgrote deel is nooit eerder gepubliceerd.

Bij het vermelden van plaats- en straatnamen heb ik zo veel mogelijk de namen van destijds gebruikt. Wat ik in één van de artikelen heb opgemerkt wil ik ook op deze plaats graag herhalen: ik heb de plaats waar ik de foto's gemaakt heb in de bijschriften zo goed mogelijk vermeld. Dat kon met behulp van mijn aantekeningen en geheugen, van de in de artikelen genoemde boeken over de lijn en (soms) van Google Streetview. Als er desondanks in de bijschriften onjuistheden staan, bied ik daarvoor mijn verontschuldigen aan.

Rond mijn twintigste maakte ik de foto's, omdat ik toen al, met het oog op de dreigende afschaffing, deze sympathieke buurttramlijn 'vastgehouden en vastgelegd' wilde hebben. Dat het resultaat van dat vastleggen een halve eeuw later niet alleen voor mij zelf, maar ook voor anderen nog steeds interessant zou zijn, kon ik toen niet vermoeden. Ik hoop dat u aan het lezen en bekijken van het boek minstens zoveel plezier beleeft als ik gehad heb aan het samenstellen ervan.

Edward Kuijper
Wateringen, Nederland

WOORD VOORAF (AANVULLING)

Veel kan ik aan dit mooie ‘Woord vooraf’ van auteur én fotograaf Edward Kuijper niet toevoegen. Hij heeft het al zo goed uitgedrukt hoe dit boek ontstaan is: vanuit het verschijnen van een aantal artikels in ons tijdschrift ‘Gooik’ naar de vraag naar hem toe om een volwaardig boek te maken met al die fantastische foto’s van hem. En met een positief antwoord op die vraag werd de basis gelegd voor deze uitgave!

Misschien zal u als lezer denken: de zoveelste uitgave met de boerentram in het algemeen als onderwerp en de tweede al met de lijn Leerbeek-Brussel in het bijzonder. Dat klopt, maar deze gelegenheid mochten we toch niet laten voorbij gaan. Hier krijgt men als speciaal toemaatje een hele reeks foto’s van deze lijn, die nog nooit gepubliceerd werden in andere boeken over deze trams. Het zijn veelal unieke beelden van een tijdperk op het einde van de jaren 1960 en het begin van de jaren 1970 in de 20ste eeuw. Een speciaal geschenk voor ons, maar ook voor al die vele geïnteresseerden in de geschiedenis van deze buurttram, vertrekkend uit het ‘station’ van Leerbeek.

We zijn Edward Kuijper heel erg dankbaar voor dit 6de deel van de tramhistoriek in onze streek – het Pajottenland. Het kan een mooie afronding zijn van dit onderwerp, maar je weet maar nooit... De interesse ervoor blijft ongelooflijk groot, in binnen- én buitenland, en wie weet botsen we ooit nog eens op een reeks speciale, onuitgegeven foto’s van ‘onze’ tram. En dan kan er mogelijk een nieuw deel uit de bus komen...

Zoals gezegd een heel speciale dank aan deze sympathieke Nederlander uit Den Haag, die zoveel jaar geleden onze streek bezocht als jonge man en een stuk tramgeschiedenis vastlegde via zijn prachtige, scherpe foto’s. Zonder hem was er van deze uitgave geen sprake geweest!

Een grote dank gaat ook, zoals steeds, naar onze lay-outer Johnny Van Bavegem. Voor hem is dit routinewerk geworden, maar je mag het zeker niet onderschatten. Hij heeft reeds zoveel ervaring in dit soort boeken, dat het allemaal makkelijk lijkt. Maar dat is niet zo. En toch is het weer zeer vlug gegaan, dat lay-outwerk, zo vlug dat Edward heel aangenaam verrast was door die ‘snelheid’! Het is plezierig werken met zo’n ‘mede-werker’.

Dit boek wordt voorgesteld op zaterdag 20 mei 2023, in de huidige stelplaats van De Lijn in Leerbeek. Ik dank nu al twee mensen voor de organisatie van dit evenement: Sam Van Belle, tramliefhebber en enthousiaste medewerker, en Erik Dereymaeker, stelplaatsoverste in Leerbeek. Op hen kan ik rekenen voor het goede verloop van de voorstelling van dit boek 'Tramlijn L – Brussel-Leerbeek'.

En tot slot een dankwoord voor onze vaste drukkers van ABC. Ze hebben hun uiterste best gedaan om er opnieuw een mooi boek van te maken. Bovendien kwam er ook nog een mooie financiële steun van hen voor dit project.

Veel kijk- en leesplezier gewenst met dit boek!

Jean-Paul De Loecker
Voorzitter van de Heemkundige Kring van Gooik

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	3
Woord vooraf (aanvulling)	5
Inhoudstafel	7
Deel 1 - Van Rouppeplein naar stelplaats Leerbeek	9
Deel 2 - Foto's in en vanuit de tram	161
Deel 3 - De laatste dag en afscheidsrit	173
Deel 4 - Enige tastbare tramsouvenirs	197
Deel 5 - De artikelen uit 'Gooik'	202
Naar Leerbeek in de sneeuw	202
Wat persoonlijke herinneringen aan de buurtspoorlijn Brussel-Leerbeek	205
De afschaffing van buurttram L, Brussel-Leerbeek, al weer een halve eeuw geleden	210
1 september 1972, de laatste dag van de buurttram L Brussel-Leerbeek	217

Bijdragen tot de Gooikse geschiedenis

1. **Groetjes van Bompa** - Gooik, Kester, Leerbeek en Oetingen rond de eeuwwisseling en nu. Een kijk- en babbelboek over Gooik. (*uitverkocht*)
2. **Een eeuw klooster... een eeuwigheid engagement** - Het klooster van Gooik 1888-1988
3. **Een kwarteeuw Kliekske** (*uitverkocht*)
4. **Toeristisch Gooik** - Gooik, een kijkje meer dan waard (*uitverkocht*)
5. **Guuks** - Dialectstudie van de Gooikse omgangstaal (*2de druk*)
6. **De Boerentram** - Feiten rond het tramverkeer vanuit het station van Leerbeek (*7de druk*)
7. **Het verhaal van pastoor Winnepenninckx** - Stevenisme in het Pajottenland (*uitverkocht*)
8. **Schilderachtig Gooik** - Gooik in de kunst: "Gooik in beeld" in schilderijen, tekeningen en beelden: tentoonstelling: Gooik
9. **Ambrozijn** - Oude ambachten in Gooik en het Pajottenland
10. **Guuëks 2** - Dialectstudie van de Gooikse omgangstaal
11. **In het spoor van pastoor Winnepenninckx** - 200 jaar "stevenisme" in het Pajottenland (1802-2002) (*uitverkocht*)
12. **Leven en overleven in de Steentijden** - De prehistorie in onze gewesten
13. **Rozen en Tranen** - De bruidstijd in het Pajottenland tussen 1935 en 1955
14. **De Leerbeekse buurttrams** - Feiten en foto's van de tramlijnen vertrekkend uit het knooppunt der buurtspoorwegen: Leerbeek
15. **Gooikse Anekdootjes - Guuëkse Iestourekas** - Van ene die zich ging verdrinken en 49 andere Gooikse anekdootjes
16. **De Plantenklapper** - 44 planten met een verhaal
17. **Op de vlucht** - Oorlogsverhalen uit Geluwe en Gooik (*2de druk*)
18. **De Kesterheide** - Onze Groene Parel (*2de druk*)
19. **Goede schapen volgen hun herders** - De Gooikse plattelandsparochie tussen oorlog en concilie (1940-1967).
20. **Vluchten!** - Naklanken bij oorlogsverhalen uit Gooik en Geluwe
21. **Café in, café uit** - De Gooikse en Strijlandse cafés rond 1920 tot vandaag (*2de druk*)
22. **Al wandelend door Gooik** - Met een blik op mens en landschap anno 1705
23. **Met mij gaat het goed** - Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)
24. **Van Gooik naar de abdij Affligem** - Het leven van 7 Gooikse benedictijnen (19de - 20ste eeuw)
25. **Op de sofa van de Kesterheide** - Het jaar van de Kesterheide in woord en beeld
26. **Strijland viert** - 100 jaar Strijland 1911-2011
27. **Ze kwamen vanzelf** - Kroostrijke gezinnen in het Pajottenland (*2de druk*)
28. **Kasteel Saffelberg** - De geschiedenis van een Gooiks kasteel
29. **Archeologie in Gooik** - Een tocht van 50.000 jaar door onze gemeente

30. **Grenzeloos Gooik** - Gesprekken met 'ingeweken' Gooikenaars, van ver en dichterbij...
31. **Leerbeekse jongens in de Grote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
32. **Kesterse jongens in de Grote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
33. **Gooikse jongens in de Grote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
34. **Oetingense jongens in de Grote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
35. **Gooiks bloed voor Napoleon** - Honderden Gooikse jongens sneuvelen voor de keizer
36. **De Gooikse Orgels** - Vergeten meesterwerken
37. **De handboogschutters van Gooik, Leerbeek en Oetingen** - Een eeuwenoude traditie
38. **Gooikse Gezichten** - 26 dorpsgenoten vertellen hun verhaal
39. **Met de tram door het Pajottenland** - Van Dender- tot Zennevallei *(2de druk)*
40. **De boerentram door Pepingen** - 1906-1966... *(3de druk)*
41. **100 jaar Landelijke Gilde Gooik** - Van Boerenbond naar Landelijke Gilde - Een chronologisch overzicht
42. **Kester - Vroeger en Nu** - En een vleugje eeuwigheid *(2de druk)*
43. **Oude werktuigen uit Gooik en omgeving** - Een overzicht van tientallen oude werktuigen in het archief van de Heemkundige Kring van Gooik
44. **Oplombeek** - Een wandeling - Het hof te Mergelingen
45. **De Heilige-Drievuldigheidsprocessie** - Kester-Herfelingen-Oetingen - Een eeuwenoude traditie in de volksmond 'De Kesterweg' genoemd
46. **1846-2021 - 175 jaar fanfare in Kester** - of het levensverhaal van de fanfaremuziek in mijn dorp
47. **De Sint-Niklaaskerk van Gooik** - Iconografie van de parochiekerk
48. **Samen tegen corona** - De kracht om op te veren
49. **150 jaar Paardenvolk te Kester - 1871-2021** - Het Genootschap van de H. Drievuldigheid alias Het Gilde van het Paardenvolk
50. **Meer dan 100 jaar onderwijs in Kester** - 100 jaar een eigen gebouw voor vrij onderwijs 1921-2021
51. **Chiro Kester** - Een stukje geschiedenis van 1977 tot 2020
52. **De laatste Pajotse Buorttram** - Tramlijn Leerbeek-Brussel - 1888-1972
53. **Tramlijn L - Brussel-Leerbeek** - Al 50 jaar spoorloos, maar niet vergeten
54. **Dorpsplekjes** - Geluksplekjes in Gooik, Kester, Leerbeek, Oetingen en Strijland

Bijdragen tot de Gooikse familiekunde

1. **Petrus Raman** - In de voetsporen van mijn grootvader
2. **Lucien Persoons** - Een gemeentesecretaris, een veldwachter en een familie van kosters en onderwijzers
3. **Familie Van Der Kelen** - Een familie in Gooik met geschiedenis
4. **60 jaar garage Cammaert** - Willy Cammaert (1938-2020)

Stripverhalen

Verhalen uit Gooik - Deel 1
De wonderbare jeugd van Pieter Bruegel

Buiten de reeks

Pajottenland - Een land om lief te hebben
Konijn met geuze - Volksverhalen over eetcultuur in het Pajottenland tijdens de 20ste eeuw
Gooik in kleur en klank - Aquarellen van Herman Dewit met CD
De Tongsneyders - Jozef Haugen
Altijd onderweg - Aquarellen van Herman Dewit
Uidekrij - Chiro Gooik bestaat 60 jaar
Orgels in het pajottenland - Vergeten meesterwerken

Gooik

Heemkundige Kring van Gooik vzw

Secretariaat, archief en lokaal:

Dorpsstraat 67 - 1755 Gooik

0494 03 68 70

info@heemkunde-gooik.be

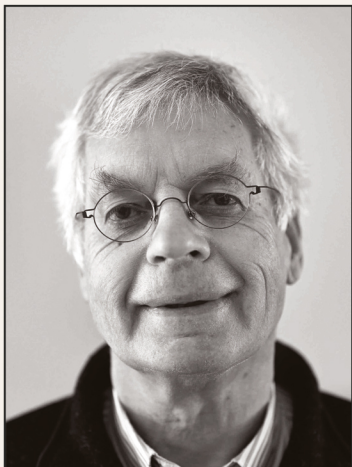
www.heemkunde-gooik.be

Bankrelatie: BE28 7341 2225 0220 (KBC)

Je wenst lid te worden of je wenst één van onze
prachtige boeken aan te kopen?

Neem dan contact op met ons via één van de
bovenstaande contactgegevens.

Je had graag de hele reeks tijdschriften of boeken gekocht?
Contacteer ons en we maken een speciale prijs voor jou.

Tramlijn L - Brussel-Leerbeek
Al 50 jaar spoorloos, maar niet vergeten
Edward Kuijper

De auteur, geboren in 1950, heeft altijd in de omgeving van Den Haag gewoond, waar hij ook werkte als docent Grieks en Latijn. Al als kind was hij geboeid door trams. Hij heeft met name grote belangstelling voor interlokale trams, zoals die van de Belgische buurtspoorwegen. *(Foto Michael Kuijper)*

Hieronder een foto die onbedoeld vol symboliek is: terwijl een tram van lijn L in de verte verdwijnt, komt een bus van de buurtspoorwegen het beeld ingereeden. Wisselplaats Vogelzang: een tram naar Brussel (motorwagen S9762 met bijwagen 19540) en een onbekende bus. 18 februari 1970.

leden: 22,50 € - niet-leden: 25,00 €

